ſtendom *Keulen*, *Gulikerland* en *Staats-Braband*. De drie voornaamſte Steden zijn *Roermonde*, *Venlo* en *Gelder*, en de eigenaars daar van het Huis van *Oostenrijk*, de Algemeene Staaten en de Koning van Pruisſen, tusſchen welke drie Mogendheden alzo het Kwartier verdeeld is; ten zij men daar nevens voege, als eene vierde belanghebbende Mogendheid, den Keurvorst van de Palts, aan welken, in den Jaare 1719, door den Keizer, de Stad en het Ampt *Erkelens* wierdt afgeſtaan. Naast den Koning van Pruisſen, zijn, egter, de Algemeene Staaten de voornaamſte deelgenooten; als zijnde dezelve eigenaars van de Stad en het Regtsgebied van *Venlo*, de Forten *Stevenswaard* en *St. Michiel*, en het geheele Ampt van *Montfoort*, uitgezonderd de Dorpen *Zwalmt* en *Elmt*, die aan 't Huis van *Oostenrijk* behooren. Het Geregtshof, over dit aandeel, vergadert te *Venlo*; het beſtaat uit vijf Raaden, een Momboir of Fiskaal, en een Griffier. Een der Raaden voert den titel van *eerſten præſideerenden* of Voorzittenden Raad. Het Hof heeft magt, om, uit naam van hunne Hoog Mogenden, Brieven van Kwijtſcheldinge, Wettiginge, *Veniam Ætatis*, enz. te verleenen. Alle de Leden van deezen Raad, gelijk ook de bedienden, zijn vrij van de gewoonlijke belastingen, met naame van het huisvesten van Krijgsvolk. Volgens het Tractaat van Barriere, moeten alle de Regeeringsposten in *Opper-Gelderland* aan Roomschgezinden begeeven worden. De bijzondere Steden en Plaatzen in dit Kwartier, worden op haare eigen Artikels beſchreeven. Hier merken wij nog aan, dat in geheel *Opper-Gelderland* ſlegts twee Hervormde Kerken zijn, te *Venlo* en *Stevenswaard*, die bediend worden door vier Predikanten, allen Leden van de Klasſis van *Nieuwmegen*.

ORANJE-POLDER, gelegen in *Staats Vlaanderen*, in het Ambagt van *Tzendijke*, onder het *Vrije van Sluis*, is van merkelijke uitgeſtrektheid, als bevattende zeventienhonderdenzes Gemeten en tweeëntachtig Roeden Lands. De Huizen ſtaan hier en daar verſpreid. Het ontwerp van een Dorp en Kerk, al voor veele jaaren beraamd, is niet ten uitvoer gebragt.

ORGEL. (MARTYN) Deezen naam voerde de persoon, welke, in den aanvang der jongstverloopene Eeuwe, den eersten Papiermolen, die door het water wordt rond gedreeven, aanleide, op den Bouwhof, *Klein Hattem* genaamd, tusschen *Beekbergen* en *Appeldoorn*.

OROBIO, (ISAAC) den Nederlanderen, en ook elders bekend, door zijn geschil met den vermaarden Remonstrantschen Hoogleeraar PHILIPPUS VAN LIMBORCH. Gebooren in *Spanje*, van Ouderen, den Godsdienst van 't Koninkrijk toegedaan, wierdt hij, nogthans, opgevoed in de leerbegrippen van het Joodendom; waar van hij evenwel niets anders waarnam, dan de Vasten en den Grooten Verzoendag. In 't eerst leide hij zich toe op de Wijsbegeerte van ARISTOTELES, en gaf vervolgens daar in onderwijs aan het Hoogeschool van *Salamanca*. Naderhand nam hij zijn verblijf te *Sevilie*, om 'er de Geneeskunde te oeffenen. Niet lang hadt hij aldaar vertoefd, of hij wierdt aangeklaagd als een Jood, en in de gevangenis der Inquisitie geworpen. Hij zelve geeft eene treffende beschrijving van de rampen en folteringen, welke hij, in den gedugten Kerker, heeft uitgestaan. Geworpen in een hok, naauwlijks groot genoeg om zich daar in te kunnen omkeeren, verzekert hij, dat zijne verdrietige opsluiting hem bijkans het verstand kostte, en meermaalen aan hem zelven deedt vraagen, „ of hij inderdaad die OROBIO was, die in *Sevilie* „ vrij en vrank plagt te wandelen, op zijn gemak leefde, „ en Vrouw en Kinderen hadt"? Nu eens dagt hij, dat zijn voorgaande leeven slegts een droom was, en dat het Hok, gelijk het, waarschijnlijk, zijne sterfplaats zijn zoude, dus ook zijne geboorteplaats geweest was. Op andere tijden hieldt hij zich onledig met Overnatuurkundige Twistgedingen, waar in hij den drieleedigen post van Tegenwerper, Verweerder en Voorzitter bekleedde. Met deeze en soortgelijke harssenschimmen zich een geruimen tijd hebbende bezig gehouden, wierdt hij gebragt voor den Raad der Inquisitie, en, alzo hij standvastig bleef in het ontkennen van zijn Joodendom, op den Pijnbank gebragt: waar van hij de volgende beschrijving geeft. In 't midden van een onderaardsch gewelf, door eenige

toort-

toortzen verlicht, verſcheen hij voor twee perſoonen; een van hun was een Regter, de andere de Geheimſchrijver van de Inquiſitie. Op zijne aanhoudende ontkenning van 't geen men hem ten laste leide, gaf men hem over aan den Scherpregter, die hem voorts ontkleedde, handen en voeten met een touw bondt, en vervolgens deedt klimmen op een ſtoeltje, om alzo het touw te kunnen haalen door ijzeren ringen, in den muur vastgeklonken. Toen rukte men den ſtoel van onder de voeten des lijders, zodat hij aan het touw bleef hangen, hetwelk de Beul, van tijd tot tijd, vaster zamenrukte. Eene bijkans onlijdelijke pijn veroorzaaken de banden, wanneer dezelve in het vleesch dringen, en handen en voeten dermaate doen zwellen, dat het bloed aan de toppen der Nagelen wordt uitgeperst. In het oogenblik als OROBIO's ſmarten het hoogſte toppunt ſcheenen bereikt te hebben, verzekerde men hem, om hem eenen ſchrik aan te jaagen, dat dit ſlegts een begin was, en men hem, diensvolgens, raadde te bekennen. Ondanks dit alles bleef OROBIO ſtandvastig. Men hieldt dan af van verdere folteringen, deedt zijne wonden geneezen, en ontſloeg hem uit den Kerker.

Zo ras hij zijne vrijheid hadt bekoomen, verliet hij *Spanje*, ſloeg den weg in na *Frankrijk*, en wierdt vervolgens Hoogleeraar in de Geneeskunde te *Thouloufe*. Hier gedroeg hij zich uitwendig als een Lid der Roomſche Kerke. Doch onmagtig om zijne waare gevoelens voor zich zelven te houden, en het openbaar maaken van dezelve in zijne tegenwoordige woonplaats voor onveilig houdende, vertrok hij na *Amſterdam*, deedt 'er openbaare belijdenis van den Joodſchen Godsdienst, en liet zich beſnijden. In de gemelde Stad oeffende hij de Geneeskunde, doch wierdt, intusſchen, bekend met den geleerden VAN LIMBORCH, met welken hij eenen beſcheiden penneſtrijd voerde, over de waarheid van den Christlijken, met opzigt tot den Joodſchen Godsdienst. De *Amica Collatio* of *Vriendelijke Onderhandeling*, behelzende een verſlag van het Twistgeding, kan dienen tot een model van beſcheidenheid voor de Geſchilvoerende Godgeleerden. Jammer is het, dat de laatere Twistſchrijvers zich daar aan niet geſpiegeld hebben. Het ijveren voor de waarheid, of 't geen men daar voor aanziet, is pligt-

maatig, mids het gepaard gaa met welleevendheid en zagtmoedigheid, welke de Apostel *Liefde* noemt. OROBIO overleedt, te *Amsterdam*, in hoogen ouderdom, in den Jaare 1687.

Zie J. LE CLERC, *Biblioth. Univers.*

D'ORVILLE, (JACOBUS PHILIPPUS) gebooren te *Amsterdam*, op den achtentwintigsten Julij des Jaars 1696, hadt tot Vader JOAN D'ORVILLE, van *Hamburg*, doch zedert een' aanzienlijk' Koopman in de eerstgenoemde Stad. Des jongelings uitsteekende geschiktheid voor de Latijnsche en Griekische Letterkunde, waar van hij op zijn zeventiende jaar doorluchtige blijken gaf, maakte verandering in het ontwerp zijns Vaders, die hem tot den Koophandel hadt bestemd. In den Jaare 1715 vertrok hij na het Leidsche Hoogeschool, en genoot 'er het onderwijs van GRONOVIUS, BURMANNUS, NOODT en andere geleerde mannen van dien tijd. Intusschen deedt hij, in eene der Zomer-Vacantien, eene reize na Engeland, met oogmerk om eenige vermaarde Boekerijen te bezoeken. In den Jaare 1721 verkreeg hij, te *Leiden*, het Meesterschap in de Regten; waar naa hij zich na *'s Hage* met 'er woon begaf; geenzins met oogmerk om de Pleitzaal te bezoeken, maar om zijner zucht voor de Letteroeffeningen bot te vieren. Geduurende de Jaaren 1723, 1724 en 1725 onthieldt hij zich deels in *Frankrijk* en *Braband*, deels in *Engeland*. Naa zijne wederkomst in 't Vaderland hadt hij geen vast verblijf, maar verdeelde hetzelve tusschen *Amsterdam*, *Utrecht*, *Leiden* en *'s Graavenhage*. Niet langer, egter, duurde dit, dan tot in den Voorzomer des Jaars 1726. Thans wierdt hij te raade, eene reize na *Italie* te ondernemen, en vooral het Eiland *Sicilie* te bezoeken, het van ouds vermaarde *Groot Griekeland*. De geleerde overblijfzels, aldaar voorhanden, deeden hem zijn besluit neemen. Twee jaaren besteedde hij aan deeze reize, op welke hij veel werks maakte van het bezoeken van Geleerden, in de Landen, door welke hij zijnen weg nam, het bezigtigen van vermaarde Boekerijen, het vergelijken van Oude Handschriften, en het onderzoeken van allerlei Oudheeden. Met veel vrugts bedienden zich, zedert, zijne

zijne geleerde Vrienden, van de verzamelde Aantekeningen, bij de uitgave van Latijnsche en Griekſche Schrijvers.

Lang ſtondt de Heer D'ORVILLE in beraad omtrent eene keuze van een vast verblijf. Bijkans hadt hij zich tot *Utrecht* bepaald, wanneer Burgemeesteren van *Amſterdam* hem aanbooden den Hoogleeraarsſtoel in de Geſchiedenisſen en Welſpreekendheid, welke reeds zedert eenige jaaren ledig hadt geſtaan. Hij bezat dien tot in den Jaare 1742, wanneer hij daar van afſtand deedt, ten behoeve van PETRUS BURMANNUS SECUNDUS, Hoogleeraar te *Franeker*. Niet ledig bragt hij, zedert, zijnen tijd door, maar beſteedde denzelven, zo veel zijne lichaamszwakheid gedoogde, aan *Obſervationes Miscellaneæ*, welke hij, van tijd tot tijd, in 't licht gaf, en het in orde brengen van zijne Reis door *Sicilie*. Doch deeze laatſte heeft hij niet voltooid, maar zijn geleerde Opvolger de afgebrokene taak opgevat en volſponnen, onder den titel van *Sicula*. De Heer D'ORVILLE overleedt aan den Steen, op den dertienden September des Jaars 1752, het zesenvijftigſte zijns ouderdoms. De Hoogleeraar hadt eenen Broeder, PIETER genaamd, die zich eerst op de Regtsgeleerdheid, en naderhand op den Koophandel toeleide, doch tevens met zo veel ſmaaks werk maakte van de Dichtkunde, dat de Hoogleeraar, in den Jaare 1742, een bondel van fraaie Latijnſche Gedichten, door zijnen broeder, in den Jaare 1739, nagelaaten, in 't licht gaf. De Heer D'ORVILLE, thans Schepen en Raad der Stad *Amſterdam*, is de Zoon van den Dichter.

Zie P. BURMANUS *Sec. Orat. Funebris in* JAC. PHIL. D'ORVILLE.

Os, een Dorp in het Kwartier van Maasland, in de *Meierij van 's Hertogenbosch*, en de Hoofdplaats van het gantſche Kwartier, 't welk zeventien Dorpen en Heerlijkheden bevat. *Os* legt omtrent vier uuren gaans in 't Noordoosten van de Stad *'s Hertogenbosch*. Die van *Os*, in den Jaare 1399, van de Hertoginne van Braband, Stads Voorregten verkreegen hebbende, maakten, eerlang, eenen aanvang met het bouwen van

Muuren en Poorten. Doch het werk wierdt niet voltooid. Men ziet 'er nog eenige overblijfzels van, rondom de Kerk, dienende om de Ingezeetenen, in Oorlogstijden, tegen vijandelijke ſtrooperijen te beveiligen. Aan de Oostzijde der Plaatze ſtaat een zwaar Rondeel, eertijds van de Heeren van *Os* bewoond, doch naderhand tot eenen Herberg gebruikt. Voorts legt het Vlek in een vrugtbaaren oord. Midden door hetzelve loopt een breede Straatweg. Op een ruim Marktveld ziet men eene zeer groote Waterput, van boven met Leijen overdekt; langs een breeden trap klimt men na beneden. Behalven den Akkerbouw, geeven de Weeverijen een beſtaan aan de Ingezeetenen. Het getal der Huizen wordt op ruim vijfhonderd begroot. De Gereformeerde Kerk, een aanzienlijk Kruisgebouw, met een hoogen ſpitſen Toren, ſtaat midden in het Dorp, op een ruim en fraai Kerkhof. De Leeraar, welke hier den dienst verrigt, neemt dien ook waar te *Heesch*. Onder de drie Jaarmarkten, is de Paerdemarkt zeer beroemd. De Regeering beſtaat uit zeven Schepenen, en even zo veele Gezwoorenen, die uit hun midden twee Burgemeesteren verkiezen.

OSDORP, ook wel *Ostdorp* of *Oostdorp* genaamd, is een groote Buurt, in Kennemerland, gelegen aan den *Osdorperweg*, zijnen aanvang neemende ten Zuiden van den Trekvaart van *Amſterdam* na *Haarlem*, na genoeg bij de plaats, alwaar de Paal van Halfwegen tusſchen de twee Steden ſtaat. Volgens zommigen zou MELIS STOKE, reeds op het Jaar 1155, onder de benaaming van *Okesdorp*, zo veel als *Osſendorp*, naar de menigte van *Osſen*, welke men 'er weidde, van deeze Buurt geſproken hebben. *Osdorp* behoorde eertijds aan de Heeren VAN BREDERODE. Door koop wierdt het een Ambagtsheerlijkheid der Stad *Amſterdam*, in den Jaare 1529, naderhand, in den Jaare 1531, door Keizer KAREL DEN V, onder zekere voorwaarden bekragtigd.

Zie COMMELIN, *Beſchr. van Amſterdam.*

OSTADE, (ADRIAAN VAN) hoewel elders gebooren, verdient eene plaats onder de Nederlandſche Kunstſchilders, omdat hij

onder